

כארי יתנשא

נידונים בהלכה וגנוזות מתורת רבינו מרן פוה"ד הגר"י זילברשטיין שליט"א

יו"ל ע"י מערכת 'אוצר הפרשה' – גיליון מס' 31

מדור חדש! 'אבני חמד'

משיא ומתן בענינים שונים מבנו חביבו של מרן שליט"א הגאון רבי אברהם יעקב זילברשטיין שליט"א, כפי שנדפס בספריו – ובהם תירוצים והערות ממרן רבינו שליט"א

בענין חשש טריפות

דמיא לזה. ובהכרח צ"ל שאירי בסתר כזה שאפשר היה לדעת וממילא לא קשה קושיית הקובץ שיעורים, משום שהתוס' אירי בטריפה שהיה אפשר לדעת קודם שחיטה.

ואאמו"ר שליט"א אמר דאולי אפשר ליישב בדרך צחות ע"פ דברי הדרכי משה (יו"ד סי' לה אות א) וז"ל: מצאתי כתוב בשם הר"ר יהודא חסיד [ויעוין ספר חסידים סי' תח וסי' תתלג] שאמר שיש להעביר ולמשמש היד ע"ג בהמה בעודה חיה, אם תשפיל לארץ תחת ידו ודאי כשרה ואם לאו טריפה. ונתתי בו סימן לב נשבר ונדכה [תהילים נא, יט] עד ושפל רוח להחיות [ישעיה נה, טו] עכ"ל תשב"ץ, עכ"ל. ובמסכת בכורות (דף נח) כתוב, ת"ר כל אשר יעבור תחת, פרט לטריפה. וביאר הרש"ש נראה לפרש ע"פ יש מפרשים שראיתי בדרכי משה בשם התשב"ץ בשם הר"ר חסיד, שיש להעביר היד ע"ג בהמה, אם תשפיל לארץ תחת ידו ודאי כשרה... ונכון בעזה"י. לפי"ז היה על השוחט קרבן פסח בשבת להעביר ידו ע"ג הכבש מלפני השבת לראות אם אינו טריפה ואם לא עשה כך אינו בכלל אונס. ויעוין בדרכי משה שישנם עוד סימנים המעידים על כשרות.

והוסיף עוד אאמו"ר שלפ"ז נראה הערה למעשה שאם צריך לשחוט בהמה ביוהכ"פ או בשבת לחולה מסוכן [וכמבואר בר"ן פ"ח דף פג ד"ה מי שאחזו בולמוס], יבדוק תחילה את הבהמה בידו לראות אם תשפיל ראשה שאז ידע שאינה טריפה כדי שלא יעבור על איסור נטילת נשמה חינם. ובשלמא בימות החול אין אנו רגילים להשתמש בבדיקה זו מאחר וא"א לסמוך עליה להיות, כמבואר בדרכי משה שאין לסמוך על כך לענין בדיקת הריאה, אבל יש לעשות סימן זה להחמיר בשבת וביוהכ"פ ולא לשחוט טרם תיבדק הבהמה בבדיקה זו, שהרי היא סימן מובהק כמש"כ רבנו יהודה החסיד שאם תשפיל לארץ היא ודאי כשרה, ולמה לא יעשה בדיקה זו שכתב עליה רבינו יהודה החסיד שאם תשפיל ראשה ודאי כשרה (אבני אש עמ' קמט).

בביצה דף כה ע"א מבואר, שמזה שיש דין הפשט וניתוח בעולה לומדים גם שלא יאכל אדם שום בשר קודם הפשט וניתוח. ופירש"י, פירש הכתוב בעולה שהיא אכילת גבוה, ומכאן יש ללמוד לקצבים באכילת הדיוט (שלא יאכל אדם לפני שמפשיט את הבהמה ומנתחה) משום דרך ארץ.

רש"י הוסיף, שלא משום איסור טריפה הוא. והתוס' פירשו וז"ל: דהוא מטעם איסור טריפה דודאי ליכא איסור לאכול, דמשנשחטה היא עומדת בחזקת היתר, מיהו אם נמצאת טריפה לאחר שאכל, הוא נענש כשוגג ולא כאונס שלא היה לו למהר כ"כ, עכ"ל.

ובקוב"ש (אות סב) כתב שאפשר לפרש כוונתם לפי המבואר בפ"ב דשבועות, שאם בא על אשה שלא בשעת וסתה ונמצאת נדה, אנוס הוא, אבל בשעת וסתה לא הוי אנוס. וכתב בשב שמעתא, דאפי' נימא וסתות דרבנן, מ"מ אנוס מיהא לא הוי דלא שייך טענת מאי הוה ליה למיעבד, כיון דמדרבנן היה אסור לשמש, וכן הוא כאן כיון דמשום מידת דרך ארץ צריך להמתין, שוב אין טענת אונס.

אכן הקוב"ש הקשה, דבתוס' בפסחים (דף ע"ג) גבי שחטו לפסח בשבת ונמצאת טריפה בסתר, כתוב ג"כ דלא מיקרי אנוס, והתם לא שייך לומר דצריך להמתין ולמה לא מיקרי אנוס. וביאור קושייתו הוא, שכיון שהטעם שהוא לא אנוס אלא שוגג הוא משום דהיה לו להמתין דילמא ימצא מום, הרי זה אפילו רק לאחר שישחוט ויפשיט שאז אפשר לראות אם יש מום, וא"כ מדוע מבואר בתוס' שאם שחט פסח בשבת ונמצא מום בסתר דשם לא יכול לבדוק נחשב לשוגג.

והנה יש לעיין באיזה סתר מדובר שם, אי הכוונה היא שנמצא נקב במעיין או ניקב קרום המה, הרי בזמנם שלא היה שייך לדעת לפני השחיטה וודאי שהוא אנוס, וכמבואר ג"כ ביבמות (דף לה ע"ב תוס' ד"ה ונמצאת מעוברת) שהכונס יבמתו לאחר ג' חודשים ולא הוכר העובר ואח"כ נתגלה שהייתה מעוברת בוולד קיימא הוי אנוס, כיון דלא היה ידוע בעולם לאף אחד, וכך ביאר ג"כ הנודע ביהודה, וממילא טריפה בבני מעיים

שו"ת בענינים שונים ח"ב

שאלה: הרבה פעמים כאשר בבתי הכנסיות מסתובבים עניים ואוספים כסף, זה מפריע למתפלל לכוון בתפילתו כאשר מושיט את ידו ונותן לעני כסף, האם זה סיבה שיהיה פטור מחמת כן מלתת לעני צדקה, שהרי מאידך כתוב "לא תאמץ ולא תקפוצ", וכן "אל תשב דך נכלם"?
תשובה: אם המתפלל שקוע בתפילתו ומכוון פירוש המילות ובקשת הצדקה מפריעה לו, יכול להימנע מלתת צדקה, או להשאיר שקית עם שקלים ולכתוב אפשר לקחת שקל אחד.

...
שאלה: הנה כאן בא"י במעמדי החופות נהוג שלא רק החתן והכלה עומדים אלא גם המשתתפים בחופה, ואילו בארה"ב כידוע בדרך כלל המורגל הוא שציבור המשתתפים בחופה יושבים על כסאות שמסודר עבורם בצורה טובה, כמובן גברים לחוד ונשים לחוד. השאלה היא, עבור זוג שמתחתנים כאן בא"י בעוד שבועות ספורים, והורי החתן והכלה הם בני חו"ל, אך הכלה נולדה וגדלה כאן בא"י ואילו החתן מחו"ל ולמד כאן בא"י רק בד' שנים האחרונות, האם ניתן לערוך עבורם את החופה כמנהג חו"ל, שכל הציבור ישבו במעמד החופה?
תשובה: המנהג הוא לעמוד בחופות וכן נהוג מקדמת דנא, וכן הוא בכל מקומות מושבות ישראל בחו"ל. ובאמריקה שינו את זה לא מחמת סיבות הלכתיות, וקצת האריכו הפוסקים למצוא קצת סמך לשינוי שעשו, ואין כזה מנהג לשבת, ואדרבה כאן בא"י אין לעשות את החופה בישיבה מחמת ב' סיבות. א. המנהג לשבת לקוח מהגויים, ב. השכינה באה לחופה ולזכות שתהא שכינה שורה, יש לעמוד בשעת החופה, וגם בארה"ב תבוא ברכה למי שעומד.

...
שאלה: בשו"ע (קצ"א) מבואר, דאע"פ שאין הנשים מחויבות בזימון, מכל מקום אם הם אכלו עם ג' אנשים, הם מחויבות בזימון. ולכן כתב מרן הגר"מ פיינשטיין זצ"ל, דאם אשה אכלה עם ג' אנשים ויצאה מהחדר בזמן שהאנשים רוצים לזמן, האנשים מחויבים לחכות לאשה.
השאלה היא, כשהרבה פעמים האישה מינקת את בנה בסעודת השבת בזמן שרוצים הציבור לזמן, אם ניתן לומר סברא דאע"פ שלא כיוונה שלא לזמן עימם, מ"מ קיים סתמא בדעתה להיות ויתכן הנ"ל, על כן אין בדעתה לזמן עמם, ואינם מחויבים לחכות עבורה.
תשובה: לכאן צריך לחכות לה, אבל זה תלוי בסבלנות של האנשים, אם אינם סבלניים וזה קשה להם להמתין, היא אנוסה והם ממהרים, אינם צריכים להמתין.

...
שאלה: האם יש לעמוד בפני נביא העשוי מקלף, והאם יש לעמוד בפני ספר תורה פסול?
תשובה: נביא מקלף, פוק חזי מאי עמי דבר. ולגבי ספר תורה פסול תלוי, אם לא היה שעת כושר שאף פעם לא היה כשר אין צריך לקום, אך אם נפסל צריך לקום.

...
שאלה: מעשה בראובן שהזמין לחתונת ביתו תזמורת כדבעי וכבר סיכמו על מחיר, ניגש אבי הכלה וטען לזמר שהיות ומשלם תשלום מלא עבור התזמורת, הוא רוצה שינמיכו את הווליום ויהיה התזמורת קצת יותר נמוך מהרגיל, והיות שהוא המשלם על התזמורת הרי שזכותו לקבוע לזמר איזה גובה ווליום הוא רוצה בחתונה, וכמו שמקובל שבשעת החתונה כאשר תוך כדי הריקודים נכנסים רבנים וכדו' ואומרים בני משפחת החתן והכלה איזה תזמורת לשיר, כמו כן זכותו לבקש שינמיכו את הווליום. והוסיף אבי הכלה שאם אינם מסכימים לכך הרי שהוא ישלם לזמורת פחות מהמחיר שסוכם, היות ואינם נותנים לו שירות כפי שרוצה. ומאידך טוענים בעלי התזמורת שאם ימניכו את הווליום זה יגרע בשמם הטוב בעתיד (היות והמשתתפים בחתונה לא יודעים שזו הסיבה להנמכת הווליום, ולא כ"כ יתרשמו מרמת השירות), ופחות יזמינו אותם לאירועים משום כן, וע"כ לא מסכימים להורדת הווליום, ואין לאבי הכלה זכות להוריד במחיר, היות וכבר סיכמו על מחיר גבוה יותר, עם מי הצדק?
תשובה: פשוט שבעל השמחה מחויב לשלם את המחיר הרגיל המלא שסיכמו בתחילה ולא להוריד במחיר, אך יכול לנסות בדרכי נועם שסיכמו להוריד קצת את הווליום ממה שמקובל.

נבקש מכל הקוראים: מכל מי שיש לו באוצרותיו תשובות בכת"ק ממרן רבינו שליט"א, אם יוכל לשגרם למערכת, ונפרסמם כאן בגליון לזיכוי תועלת הרבים. אין להעתיק ללא רשות בשופר"א. לתרומות והנצחות לסיוע הוצאת הקובץ יש לפנות למערכת דברי חמד.

הערות הארות וחוספות יתקבלו בברכה במייל מערכת 'דברי חמד': a0527642209@gmail.com

ניתן להצטרף לרשימת התפוצה בשליחת מייל לכתובת הנ"ל.

נערך ע"י 'אוצר הפרשה': a169258235@gmail.com